

zřejmě přemrštěnou, ježto zisk asi 30procentní, obžalovanou docílený, nepřevyšuje obvyklého občanského zisku u malých živností, jakou provozuje obžalovaná jako hostinská. Než právem označuje stížnost tento sprostující výrok jako právně pochybený a tudíž dle § 281 čís. 9 a) tr. ř. zmatečný. Neboť nehledě k tomu, že by čistý zisk 30 proc. při cigaretách za každých okolností uznán býti musil tak nepřiměřeným, že by činil cenu požadovanou zřejmě přemrštěnou, sluší uvážit, že obžalovaná nebyla k obchodu s tabákem vůbec oprávněna, nakupovala i prodávala cigarety podloudně a neprovozovala ani ve své živnosti hostinské prodej cigaret po právu. Při takovém provozu živnosti nelze obchodníkovi vůbec přiznati nárok na zisk a sluší cenu, která přesahuje tak značně cenu nákupní za všech okolností označiti zřejmě přemrštěnou. Ježto rozsudek sám všechny ostatní objektivní i subjektivní předpoklady přestupku § 20 čís. nař. zjišťuje, bylo zmateční stížností vyhověti, rozsudek ve výroku v odpor vzatém a souvisejících výrocích zrušiti a uznati, jak shora uvedeno.

Čís. 721.

Předražování (zákon ze dne 17. října 1919, čís. 568 sb. z. a n.).

Řetězový obchod jest skutečně i vsunutím se pouze jediného zbytečného článku. Lhostejno, v jaké roli a v kterém období se pachatel vsunul, zištného pak úmyslu se vůbec nevyhledává.

Rozlišující znak přímého předražování (§ 7) a podvodu spočívá v rozdílném úmyslu pachatelově. Souběh obou trestných činů jest možným.

(Rozh. ze dne 3. února 1922, Kr II 462/21.)

Nejvyšší soud jako soud zrušovací zavrhl po ústním líčení zmateční stížnost obžalovaných Emila a Karla L-ových do rozsudku lichévního soudu při zemském soudě v Opavě ze dne 22. března 1921, jímž byli obžalovaní uznáni vinnými přečinem řetězového obchodu dle § 11 čís. 4 zákona ze dne 17. října 1919, čís. 568 sb. z. a n., obžalovaný Karel L. mimo to přestupkem dle § 7 čís. 1 cit. zák.

Důvody:

Zmateční stížnost obžalovaných Emila a Karla L-ových, dovolávající se zmatečných důvodů čís. 9 lit. a), čís. 10 § 281 tr. ř., je neodůvodněna. Mylným je předem názor zmateční stížnosti, že skutková podstata řetězového obchodu vyžaduje řetězu, jež tvoří více překupníků; požadavkům hospodářské nutnosti a účelnosti se přičítají, zájmy spotřebitelstva poškozující neb ohrožující zbytečné prodlužování přechodu zboží a spojené s tím zdražování zboží může nastati již tím, že se jediný překupník vsune jako zbytečný, neúčelný mezičlánek do přechodu zboží z výroby do spotřeby, zejména děje-li se tak za účelem docílení překupnického zisku. Nemístným je dále poukaz k tomu, že W. a Sch. byli by mohli Karlu L-ovi poskytnouti provisi za nákup líhu pro ně u neznámého obchodníka; neboť Karel L. neobstaral nákup za provisi, nýbrž vystupoval jako prodáváč na vlastní účet vůči zmíněným kupcům, nehledě ani k tomu, že je lhostejno, nastalo-li zbytečné zdražení zboží ve formě provise či

přímého zvýšení ceny. U obžalovaného Emila L-a shledává nalézací soud skutkovou podstatu řetězového obchodu v tom, že svému synovi Karlu v případě Sch-ově přivedl kupce a tím onen obchod umožnil. Stížnost brojí, dovolávajíc se zmatečných důvodů čís. 9 lit. a), čís. 10 § 281 tr. ř., proti tomuto výroku a dovozuje, že nestačí pro zmíněnou skutkovou podstatu činnost, která v souvislosti s jinými činy může být řetězovým obchodem, nýbrž, že pojem řetězového obchodu předpokládá, by pachatel sám provozoval řetězový obchod, tedy sám jako prodávající nebo kupující byl článkem řetězu a sám na obchodě byl finančně účastněn, což zjištěno není; i spoluvina na řetězovém obchodě sváděním dle § 5 tr. zák. vyžadovala by prý nedostávajícího se zjištění, že měl Emil L. přehled nad celým obchodem, zejména nad tím, že se nejedná o sprostředkování za provisi, nýbrž o prodej — koupi mezi Karlem L-em a Sch-em, neboť prý jen za tohoto předpokladu lze ohledně Emila L-a mít za to, že obchod byl ujednán za okolností způsobilých účinkovati na cenu líhu ve směru vzestupném. Než tyto vývody jsou mylny. Zákon nerozeznává, ve kterém období a v jaké roli pachatel zasáhl do řetězové akce; stačí, byl-li jakkoli a kdykoli při převodu zboží vědomě spolutčinným na jednání, které — rozmnožujíc počet činitelů při přechodu zboží z výroby do spotřeby hospodářsky nutných a účelných o další neužitečný mezičlánek — přechod zboží zdržuje a pravidelně o náklady a zisk zbytečného mezičlánku zdražuje; stačí tedy zejména, napomáhal-li pachatel vědomě takovému jednání jiné osoby tím, že jí přivedl odběratele, byť by se o další vývoj věci pak nestaral. Zákon ani nerozeznává, těžil-li z obchodu i pachatel nebo jen osoba, již byl nápomocen; vždyť pojem řetězového obchodu zistného úmyslu vůbec nevyhledává a příčinou trestnosti řetězového obchodu není zisk pachatelův, nýbrž ohrožování neb poškozování zájmů spotřebitelstva zdržením nebo zdražením zboží. Ježto neúčelné zdržení nebo zdražení zboží nastane nebo může nastati i zbytečným zasáhnutím sprostředkovatele — agenta, jest dále lhostejno, zda-li zbytečný mezičlánek, jemuž pachatel byl nápomocen, vystupoval jako překupník na vlastní účet obchodující či jako sprostředkovatel, jednatel, komisionář; rozhodným je toliko, byla-li jeho činnost dle stávajících poměrů zbytečna. Po subjektivní stránce pak není třeba zvláštního zjištění, že pachatel si byl vědom, že činnost osoby, již napomáhal, byla způsobilou stupňovati ceny předmětu; způsobilost tato je s pojmem řetězového obchodu sama sebou spojena a stačí proto, že stěžovatel si byl vědom, že přechod zboží se zbytečně prodlužuje; vědomí toto pak zjišťuje nalézací soud výrokem, že oba obžalovaní si byli vědomi, že jejich jednání znamená zasáhnutí do legitimního obchodu líhem. Stížnost uplatňuje konečně, že nalézací soud nesprávně použil zákona tím, že uznal Karla L-a vinným přestupkem § 7 čís. 1 zákona o válečné lichvě; nalézací soud — odůvodňuje přemrštěnost prodejní ceny poukazem na docílený zisk — přehlíží prý, že tento zisk neplynul z rozpětí mezi cenou nákupní a cenou prodejní, ježto tato byla větší právě, nýbrž z podvodu, totiž z přimíchání vody; trestný čin nespočíval v žádání přemrštěné ceny za jednotku líhu, nýbrž v klamání kupce o kvalitě zboží; zisk stěžovatelův nevzešel z přemíry ceny, nýbrž z poškození kupce, který sice za litr líhu zaplatil přiměřenou cenu, ale špatnou kvalitou dodaného líhu byl poškozen; čin stěžovatelův nezakládá prý proto přestupku dle § 7 čís. 1 zákona o válečné lichvě, nýbrž podvod, pro

který stěžovatel byl již trestán. Než ani těmto vývodům nelze přisvědčiti. Nálezací soud nezjišťuje, že cena 65 K a 66 K za litr líhu, stěžovatelem rozředěného, byla objektivně přiměřena; zjišťuje však, že prodejní ceny 1950 K a 660 K byly zřejmě přemrštěny jednak vzhledem k nákupním cenám 1680 K a 560 K za věc, jejíž celkové hodnoty stěžovatel přimícháním bezcenné vody nezvýšil, jednak také vzhledem k doznanému zisku 340 K, jehož stěžovatel docílil, ač jako neoprávněný obchodník nároku na zisk nemá. Nehledě k jiným různostem skutkových podstat rozlišuje podvod a předražování (§ 7 čís. 1 zákona o válečné lichvě) úmysl pachatelův, který směřuje při podvodu k použití omylu nebo nevědomosti za účelem způsobení škody, při předražování k využitkování mimořádných poměrů požadováním ceny zřejmě přemrštěné; jednal-li pachatel v úmyslu obém, zodpovídá jak za podvod, tak i předražování: souběh obou jest tím spíše možným, ježto oba druhy úmyslu se nevyklučují a za mimořádných poměrů poválečných kupcům záleží více na tom, aby zboží dostali, než na kvalitě zboží. Napadený rozsudek zjišťuje, že stěžovatel zřejmě přemrštěnou cenu požadoval jen, využívaje mimořádných poměrů válkou vyvolaných, zejména nouze o líh; nelze proto shledati právně mylným, uznal-li stěžovatele vinným přestupkem předražování, byť pro střetnutí se další úmysl stěžovatel byl již dříve odsouzen pro podvod. Ostatně stěžovateli se odsouzením pro přestupek dle § 7 čís. 1 zákona o válečné lichvě nestala újma; nálezací soud uložil mu pro přečin řetězového obchodu a pro zmíněný přestupek trest tuhého vězení v trvání šesti měsíců a peněžitou pokutu 10.000 K, tedy nejmenší trest v § 11 zákona o válečné lichvě ustanovený; menší trest — vzhledem na ustanovení § 16 odstavce první zmíněného zákona — mu uložen býti nemohl ani tehdy, kdyby byl z obžaloby pro přestupek § 7 čís. 1 sprostěn.

Čís. 722.

Nelze uznati na ideální souběh zločinu podvodu se zločinem dle § 4 zákona ze dne 22. května 1919, čís. 269 sb. z. a n.

(Rozh. ze dne 4. února 1921, Kr I 532/21.)

Nejvyšší soud jako soud zrušovací zavrhl po ústním líčení zmateční stížnost obžalované do rozsudku krajského soudu v Hradci Králové ze dne 26. ledna 1921, pokud jím byla stěžovatelka uznána vinnou zločinem podle § 4 odstavec první zákona ze dne 25. května 1919, čís. 269 sb. z. a n., vyhověl jí však, pokud byla tímž rozsudkem uznána vinnou zločinem podvodu dle §§ 197, 201, 203 tr. zák. a sprostil obžalovanou z obžaloby pro tento čin trestný.

Důvody:

Po stránce věcné (čís. 9 a) § 281 tr. ř.) dovozuje stížnost, že v pouhém odevzdání bankovek poštovnímu úřadu nelze spatřovati zločin dle § 4 odstavec první, není-li zjištěno, že obžalovaná udávala vědomě peníze padělanými kolky opatřené. Toho nelze tvrditi, poněvadž písemným prohlášením naopak dala na jevo, že pokládá bankovky za pravé. Poštovní úřad byl povinen přijati bankovky, které byly zákonným platidlem, přijetím bankovky s padělaným kolkiem nemohl býti poškozen, poněvadž ban-